

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Dereito Constitucional: Fontes e Dereitos			Código	612G01003
Titulación	Grao en Dereito				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
1º e 2º Ciclo	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Dereito Público				
Coordinación	Ruiperez y Alamillo, Javier	Correo electrónico	javier.ruiperez@udc.es		
Profesorado	Caamaño Domínguez, Francisco Manuel García Vázquez, Sonia Ruiperez y Alamillo, Javier	Correo electrónico	f.caamano@udc.es sonia.garcia.vazquez@udc.es javier.ruiperez@udc.es		
Web					
Descrición xeral	<p>O estudo da materia: Fontes e Dereitos; ten por obxectivo a formación do xurista nos aspectos clave do Dereito Público e algúns que comprenden todo o Dereito.</p> <p>A Constitución é a norma fundamental do Estado e iso reflíctese en todas as disciplinas xurídicas, fronte ás que se sitúa nunha posición de predominio xerárquico e natureza basililar.</p> <p>Obxectivo da formación constitucional é o estudo das fontes do dereito que a Constitución recolle e a propia natureza especial da Constitución como norma xurídica e fonte das fontes do Dereito.</p> <p>Ademais, o Dereito Constitucional é o Dereito da forma democrática de organización estatal, cuxa normativa esencial se analizará neste cuatrimestre e no seguinte, a través da materia: Organización constitucional do Estado;.</p> <p>O obxectivo fundamental no que radica este cuatrimestre sería a análise dos dereitos fundamentais que a Constitución recolle e as garantías normativas, xurisdicionais e institucionais dos mesmos.</p>				

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A4	Percepción do carácter interdisciplinar dos problemas xurídicos.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.
A7	Coñecemento das estruturas xurídico-políticas de ámbito nacional e internacional.
A8	Coñecementos básicos de argumentación xurídica.
A9	Capacidade para o manexo de fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutrinarias).
A10	Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.
A11	Capacidade de comprender e de redactar documentos xurídicos.
A12	Manexo da oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).
A13	Dominio das novas tecnoloxías aplicadas ao dereito.
A14	Capacidade de elaboración de normas.
A15	Capacidade de negociación e mediación.

B1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Aprender a aprender.
B7	Resolver problemas de forma efectiva, valorando a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B8	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo, entendendo, tamén, a importancia da cultura emprendedora.
B9	Traballar de forma autónoma con iniciativa tendo en conta a importancia da aprendizaxe ao longo de toda a vida.
B10	Traballar de forma colaborativa.
B11	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B12	Comunicarse de maneira efectiva nun entorno de traballo, amosando capacidade de expresión tanto oral como escrita en calquera das linguas oficiais da comunidade autónoma, así como nun idioma estranxeiro.
B13	Capacidade para utilizar a rede informática (internet) na obtención de información e na comunicación de datos e, en xeral, capacidade para empregar as ferramentas básicas das TIC necesarias para o exercicio da súa profesión.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecemento das principais institucións xurídicas.	A1 A4 A6	B8 B3 B5	C1 C6
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	A2	B7 B2	C3 C8
Percibir o carácter sistemático do ordenamento xurídico.	A3 A5 A10	B1	
Coñecer os principios e valores constitucionais.	A5 A9 A13 A14 A15	B6 B4	C7

Coñecer as distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual	A7 A8	B12 B13	
Saber interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico	A2 A3 A5 A6 A8 A10 A11	B2	C2
Saber comprender e redactar documentos xurídicos.	A9 A11 A12 A13 A14	B8 B2 B3	C1 C5
Saber empregar a oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).	A8 A9 A11 A12		
Traballar de forma autónoma afrontando os problemas constitucionais con iniciativa e capacidade crítica.	A1 A2 A3	B9	C5 C7 C8
Traballar de forma colaborativa.		B8 B10 B11	C1 C2 C4 C6 C8
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.	A2 A4 A5 A10	B8 B11	C4 C6
Desenvolver para o exercicio dunha cidadanía aberta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento.	A1 A2 A5	B8 B11	C4 C6 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
PRIMEIRA PARTE: INTRODUCCIÓN Tema 1: O Estado Moderno.	1) Evolución do Estado. Características e elementos. 2) Clasificación dos Estados. A evolución do Estado de Dereito (Estado liberal e Estado social). Estado democrático e principio democrático. Estados centralizados e Estados descentralizados
Tema 2: Orixe histórica do constitucionalismo	1) As raíces do constitucionalismo moderno. 2) Fases de evolución do constitucionalismo.
Tema 3: Historia Constitucional española	1) Introducción. Características. 2) O Estatuto de Bayona. 3) A Constitución de 1812. 3) O Estatuto Real de 1834. 4) A Constitución de 1837. 5) A Constitución de 1845. 6) A Constitución ?non nata? de 1856. 7) A Constitución de 1869. 8) A I República e o Proxecto Federal de 1873. 9) A Restauración monárquica: A Constitución de 1876. 10) A crise constitucional e a ditadura de Primo de Rivera. 11) A II República española e a Constitución de 1931. 12) As Leyi Fundamentais do franquismo.

Tema 4: A transición política e o proceso constituínte	1) O Poder Constituínte. 2) A transición do réxime franquista ao sistema constitucional. O imposible continuísmo do franquismo. A vía do consenso. 3) A Lei para a Reforma Política e as eleccións de 15 de xuño de 1977.
SEGUNDA PARTE: FONTES DO DEREITO	1) A Constitución como norma xurídica. 2) A Constitución como fonte do Dereito. 3) Os principios estruturadores do ordenamento xurídico. 4) A reforma da Constitución española de 1978: o procedemento ordinario e o procedemento agravado
Tema 5: O concepto de Constitución.	
Tema 6: O sistema de fontes.	1) A Lei ordinaria. 2) A Lei Orgánica. Concepto. Materias reservadas á Lei Orgánica. 3) Os actos con forza de lei: A) Decreto-Lei, B) Decreto legislativo, C) Regulamentos. Regulamentos parlamentarios. 4) Os Estatutos de Autonomía. 5) O Dereito Comunitario. As normas comunitarias orixinarias e derivadas. 6) As normas internacionais. O artigo 10.2 CE como cláusula de interpretación de dereitos e liberdades.
TERCEIRA PARTE: DEREITOS FUNDAMENTAIS. GARANTÍAS DOS DEREITOS	1) Igualdade ante a lei e igualdade na lei. 2) Igualdade e non discriminación. Accións positivas.
Tema 7: O principio de igualdade.	
Tema 8: O dereito á vida e á integridade física.	1) Significado do dereito á vida e protección do nasciturus. 2) Titularidade do dereito á vida. A cuestión do aborto. 3) A eutanasia e o suicidio. 4) A prohibición da tortura e dos tratos degradantes ou inhumanos. 5) A abolición da pena de morte.
Tema 9: O dereito á liberdade ideolóxica e á liberdade relixiosa.	1) Contido. 2) Titularidade. 3) Artigos 16.1, 16.2 e 16.3 CE. 4) A posición da Estar fronte ao fenómeno relixioso. Relacións do Estado coas confesións relixiosas. Os Tratados coa Igrexa católica e os Convenios coas confesións minoritarias.
Tema 10: Dereitos personalísimos	1) O dereito á honra, o dereito á intimidade e o dereito á propia imaxe. A Lei Orgánica 1/1982. 2) O dereito á inviolabilidade do domicilio. 3) O dereito ao segredo das comunicacións. 4) A protección de datos e as novas tecnoloxías.
Tema 11: O dereito de reunión e manifestación.	1) Definición do dereito de reunión. Caracteres. 2) Límites ao dereito de reunión. 3) Titularidade ou suxeitos do dereito de reunión. 4) O concepto do dereito de manifestación. 5) Comunicación previa. Contido da comunicación.
Tema 12: O dereito de asociación.	1) Concepto e características dunha asociación. 2) Titularidade do dereito. 3) Contido do dereito. Deber de inscrición rexistral. Obrigación legal de asociarse. 4) Asociacións ilícitas. 5) Disolución dunha asociación. 6) Os partidos políticos: asociacións con réximes particulares. 7) A posible disolución dun partido político.
Tema 13: O dereito á educación	1) Dereito á Educación e Libertade de Ensinanza 2) Educación en principios democráticos e dereitos fundamentais 3) Centros de ensino e poderes públicos 4) A autonomía universitaria
Tema 14: A liberdade de expresión e o dereito á información.	1) Concepto do dereito á información. 2) Contido. 3) Suxeito. 4) Dereito a unha información veraz. 5) Dereito de información e cláusula de conciencia. Dereito de información e segredo profesional. 6) O dereito de rectificación.
Tema 15: O dereito á tutela xudicial efectiva.	1) O dereito á tutela xudicial efectiva (art. 24.1 CE). 2) o dereito a un proceso debido (art. 24.2 CE)
Tema 16: As garantías dos dereitos fundamentais.	1) Garantías normativas. 2) Garantías xurisdiccionais. 3) Garantías institucionais: Defensor Del Pueblo. 4) A suspensión dos dereitos fundamentais.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais

Actividades iniciais	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A12 A13 A14 A15 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8	1	0	1
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A5 A7 A10	21	42	63
Seminario	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	7	14	21
Estudo de casos	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	16	16	32
Análise de fontes documentais	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	3	6	9
Discusión dirixida	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	2	2	4
Lecturas	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	0	6	6
Proba obxectiva	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	2	0	2
Eventos científicos e/ou divulgativos	A1 A2 A3 A5 A7 A10 B8 B10 B3 B5 C4 C6	3	0	3
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	4	4	8
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	O primeiro día de clase, cada un dos profesores responsables dos diferentes grupos procederá a explicar aos seus alumnos/as a estrutura da guía docente personalizada, así como as materias concretas obxecto de estudo, a distribución aproximada do cronograma e as fontes documentais máis útiles para seguir o curso académico.
Sesión maxistral	As sesións maxistras constituirán a base teórica que facilite os coñecementos esenciais ao alumno sobre a materia
Seminario	Os seminarios son sesións de traballo cun perfil teórico-práctico especializadas nun tema concreto
Estudo de casos	Estudo de casos prácticos, análises de textos xurídicos ou de xurisprudencia que os docentes expoñan aos alumnos/as. Esta actividade poderá ser presencial ou non presencial.
Análise de fontes documentais	Estudar ou comentar documentos xurídicos, documentos doctrinais ou xurisprudencia do Tribunal Constitucional, Tribunal Europeo de Dereitos Humanos, etc...
Discusión dirixida	Esta actividade será realizada de modo presencial e consistirá na posta en común de opinións sobre unha materia, ou ben, na resolución común de problemas actuais que estean directamente relacionados co obxecto de estudo
Lecturas	Lecturas en sesións presenciais ou non presenciais.
Proba obxectiva	Exame final e, no seu caso, exame parcial (se así o establece o profesor encargado dese grupo)

Eventos científicos e/ou divulgativos	Nos científicos desenvólvese, xeralmente con máis profundidade que nas clases presenciais, un ou varios temas relacionados coa materia. Nos divulgativos as aproximacións non requiren a adquisición de coñecementos específicos previos
Traballos tutelados	Que permiten desenvolver en profundidade desde unha perspectiva teórico-práctica un ou máis problemas xurídicos. Poderán ser individuais ou grupais

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada realizarase de conformidade co descrito no apartado sobre metodoloxías. En principio, a atención xenérica consistiría na tradicional tutoría mediante a cal o profesor/a ponse a disposición dos/as estudantes nun momento temporal concreto co obxecto de que éste/a poida consultar o que estime oportuno en relación ao contido da materia, pero de forma individualizada. Asimesmo, virtualmente os estudantes poderán porse en contacto co profesor/a por e-mail, Moodle ou Teams para formularlle as preguntas que consideren oportunas.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	En sesións de GR e en traballo fora da aula	10
Proba obxectiva	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	Proba de avaliación de competencias xerais e específicas. A superación da materia require a superación desta proba	85
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	Plantexamentos teórico-prácticos desde o enfoque de problemas, con orientacións do profesor	5

Observacións avaliación

SITUACIÓN DOS ESTUDANTES CON DEDICACIÓN OU DISPENSA A TEMPO PARCIAL:

Os estudantes con dedicación ou dispensa a tempo parcial, é dicir, que solicitaran e lles fose concedida polo Decano da Facultade de Dereito a exención de asistencia ás aulas presenciais (pódese consultar a normativa que regula o réxime de estudos a tempo parcial), poderán ser avaliados mediante unha proba obxectiva que representará o 100% da nota final da materia, sen necesidade de que entreguen as prácticas ou actividades interactivas. Non obstante, se o alumno desexa optar polo sistema de avaliación continua, deberá facelo constar por escrito ao profesor e obter a súa aprobación tamén por escrito.

SANCIÓN POR COPIA OU PLAXIO:

Calquera intento de copiar nos exames ou plaxiar os traballos ou as prácticas pode ser penalizado cunha nota directa de "SUSPENSO: 0 puntos", independentemente do desenvolvemento do resto do exercicio ou exame.

PREVISIÓNS PARA A PRIMEIRA OPORTUNIDADE:

Para aprobar o curso, os estudantes deberán acadar unha nota mínima de 5 sobre 10 nas probas obxectivas. Así as cousas, calcularase o 85% e engadiranse as puntuacións obtidas nas tarefas prácticas e interactivas, no seu caso.

O tipo de exame será confirmado, con antelación suficiente, por cada un dos profesores responsables aos seus alumnos na aula.

En todo caso, a tipoloxía e datas constarán no calendario oficial de exames aprobado na Xunta de Facultade.

PREVISIÓNS PARA A SEGUNDA OPORTUNIDADE:

Para aprobar o curso, os estudantes deberán acadar unha nota mínima de 5 sobre 10 puntos nas probas obxectivas. Así as cousas, calcularase o 85% desa cualificación e engadiranse as puntuacións obtidas nas tarefas prácticas e interactivas, no seu caso.

O tipo de exame será confirmado por cada un dos profesores responsables de cada grupo aos seus alumnos na aula. En todo caso, a tipoloxía e datas constarán no calendario oficial de exames aprobado na Xunta de Facultade.

As cualificacións das actividades prácticas e interactivas manteranse para a segunda oportunidade (xullo).

Como regra xeral, non está permitida a recuperación de actividades prácticas para a segunda oportunidade. Atendendo a circunstancias graves ou excepcionais previstas na normativa e debidamente acreditadas, o persoal docente podería permitir esta recuperación.

@font-face

{font-family:"Cambria Math";

panose-1:0 0 0 0 0 0 0 0 0;

mso-font-charset:1;

mso-generic-font-family:roman;


```
mso-font-format:other;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:0 0 0 0 0 0;}@font-face
{font-family:Calibri;
panose-1:2 15 5 2 2 2 4 3 2 4;
mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:auto;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-536870145 1073786111 1 0 415 0;}@font-face
{font-family:"Arial Unicode MS";
panose-1:2 11 6 4 2 2 2 2 2 4;
mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:auto;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-134238209 -371195905 63 0 4129279 0;}p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
{mso-style-unhide:no;
mso-style-qformat:yes;
mso-style-parent:"";
margin:0cm;
margin-bottom:.0001pt;
mso-pagination:widow-orphan;
font-size:12.0pt;
font-family:Calibri;
mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin;
mso-fareast-font-family:Calibri;
mso-fareast-theme-font:minor-latin;
mso-hansi-font-family:Calibri;
mso-hansi-theme-font:minor-latin;
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;
mso-fareast-language:EN-US;}MsoChpDefault
{mso-style-type:export-only;
mso-default-props:yes;
font-family:Calibri;
mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin;
mso-fareast-font-family:Calibri;
mso-fareast-theme-font:minor-latin;
mso-hansi-font-family:Calibri;
mso-hansi-theme-font:minor-latin;
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;
mso-fareast-language:EN-US;}div.WordSection1
{page:WordSection1;}
```


Fontes de información

Bibliografía básica

A bibliografía recomendada refírese sempre á última edición dispoñible. José Antonio Portero Molina, Constitución y jurisprudencia constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia, Fernando Santaolalla, Derecho Constitucional, Dykinson, Madrid, Balaguer Callejón, Francisco (Coordinador), Manual de Derecho Constitucional, Tecnos, Madrid, Volumen I y II. Roberto Blanco Valdés, Introducción a la Constitución de 1978, Alianza, Madrid, María Isabel Vélez (Coord.), Lecciones de Derecho Constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia, José Carlos de Bartolomé Cenzano, Derechos fundamentales y libertades públicas, Tirant lo Blanch, Valencia, Miguel Agudo Zamora y otros, Manual de Derecho Constitucional, Tecnos, Madrid Santiago Roura y Javier Tajadura (Dirs.), La reforma constitucional, Biblioteca Nueva, Madrid. PEDRO DE VEGA: La reforma constitucional y la problemática del Poder Constituyente, Tecnos, Madrid, 1985. (hay ediciones posteriores). JAVIER RUIPÉREZ ALAMILLO: En torno a la reforma constitucional y la fuerza normativa de la Constitución, Tirant lo Blanc, 2018. JAVIER RUIPÉREZ ALAMILLO: Reforma versus Revolución, Porrúa, Ciudad de México, 2014. JAVIER RUIPÉREZ ALAMILLO: Libertad civil e ideología democrática, UNAM, Ciudad de México, 2008. JAVIER RUIPÉREZ ALAMILLO: La necesidad de constitucionalizar como ?fundamentales? algunos derechos atinentes a la dignidad de la persona. El derecho a la vivienda digna, Andavira, 2017. EGON ZWEIG: La teoría del Poder Constituyente, Tecnos, Madrid, 2022. (Se pondrá a la venta en junio de 2022). OTTO VON GIERKE: Johannes Althussius y el nacimiento histórico del contractualismo, Tecnos, 2022. BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA: (lecturas recomendadas y para los distintos trabajos y seminarios): J. G. A. Pocock, La Ancient Constitution y el Derecho feudal (1957/1987), Tecnos, Madrid, 2011. S. J. BRUTUS, Vindiciae contra Tyrannos. Del poder legítimo del príncipe sobre el Pueblo y del Pueblo sobre el príncipe (1579), Tecnos, Madrid, 2008. Marsilio de Padua, El defensor de la paz (1324), Tecnos, Madrid, 1989. N. de Maquiavelo, El Príncipe (1513), Tecnos, Madrid, 1988. Montesquieu, Del espíritu de las leyes (1748), Tecnos, Madrid, 1985. J.-J. Rousseau, El contrato social o principios de Derecho Político, Tecnos, Madrid, 2007, 5.ª ed. VV. AA.: La Constitución de Weimar. La Constitución alemana de 11 de agosto de 1919, Tecnos, Madrid, 2010. E. Forsthoﬀ, Estado de Derecho en mutación. Trabajos constitucionales. 1954-1973, Tecnos, Madrid, 2015. R. Smend y H. Kelsen, La controversia Smend/Kelsen sobre la integración en la Constitución y el Estado durante la República de Weimar; Constitución y Derecho Constitucional versus El Estado como integración, Tecnos, Madrid, 2019. G. FERRERO: El Poder. Los genios invisibles de la ciudad, Tecnos, Madrid, 2022, nueva edición. C. Schmitt y H. Kelsen, La polémica Schmitt/Kelsen sobre la justicia constitucional: El defensor de la Constitución versus ¿Quién debe ser el defensor de la Constitución?, Tecnos, Madrid, 2009. JAVIER RUIPÉREZ ALAMILLO: La ?ciudadanía europea? y sus implicaciones para el Derecho Constitucional, UNAM, Ciudad de México, 2018.

Bibliografía complementaria	<p>· José Antonio Portero Molina, ¿Contribución al debate sobre la reforma del Senado?, Revista de Estudios Políticos, n.º 87 (1995), págs. 81-105. · Javier Ruipérez, La protección constitucional de la autonomía, Tecnos, Madrid, 1993</p> <p>Santiago Roura y Javier Tajadura (Dir.), La reforma constitucional, Biblioteca Nueva, Madrid, 2005. · Ana Aba Catoira, La limitación de los derechos en la jurisprudencia del Tribunal Constitucional Español, Tirant lo Blanch, Valencia, 1999. · Sonia García Vázquez, El estatuto jurídico-constitucional del extranjero en España, Tirant lo Blanch, Valencia, 2007. · Francisco Tomás y Valiente, El reparto competencial en la jurisprudencia del Tribunal Constitucional, Tecnos, Madrid, 1998.</p> <p>Recursos web: http://constitucion.rediris.es/PortadaDERECONS.html http://www.aecpa.es/ http://www.aelpa.org/ http://www.cepc.es/ http://www.constitution.org/ http://www.findlaw.com/cascode/supreme.html http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/conlaw/home.html http://www.law.upenn.edu/conlaw/ http://www.map.es http://www.congreso.es http://www.senado.es http://www.tribunalconstitucional.es</p>
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos romanísticos da cultura xurídica occidental/612G01001

España na configuración histórico-xurídica de Europa/612G01002

Comunicación oral e escrita/612G01004

Materias que continúan o temario

Organización constitucional do Estado/612G01009

Constitución e poder xudicial/612G01014

Dereito Internacional Público/612G01019

Dereito da Unión Europea/612G01021

Dereito Público Autonómico/612G01030

Dereito de estranxeiría/612G01036

Dereito e biomedicina/612G01040

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías